

Quickscan natuurwaarden Groeneweg 179 's Gravenzande

John Mulder

Colofon

Mulder,J.(2017): Quicksan natuurwaarden Groeneweg 179 's Gravenzande. Ecologisch Adviesbureau Mulder, Beemte Broekland.

Opdrachtgever: Iv-Infra b.v.

Status rapport: Definitief.

Datum rapport: 1 december 2017.

Aantal pagina's: 13.

Ecologisch Adviesbureau Mulder
Holhorstweg 4
7341 AC Beemte Broekland
telefoon: 055-3010085 / 06-30470511
e-mail: contact@ecologischadviesbureau.nl
internet: www.ecologischadviesbureau.nl

© 2017 Ecologisch Adviesbureau Mulder.

Ecologisch Adviesbureau Mulder is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Mulder; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Mulder voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

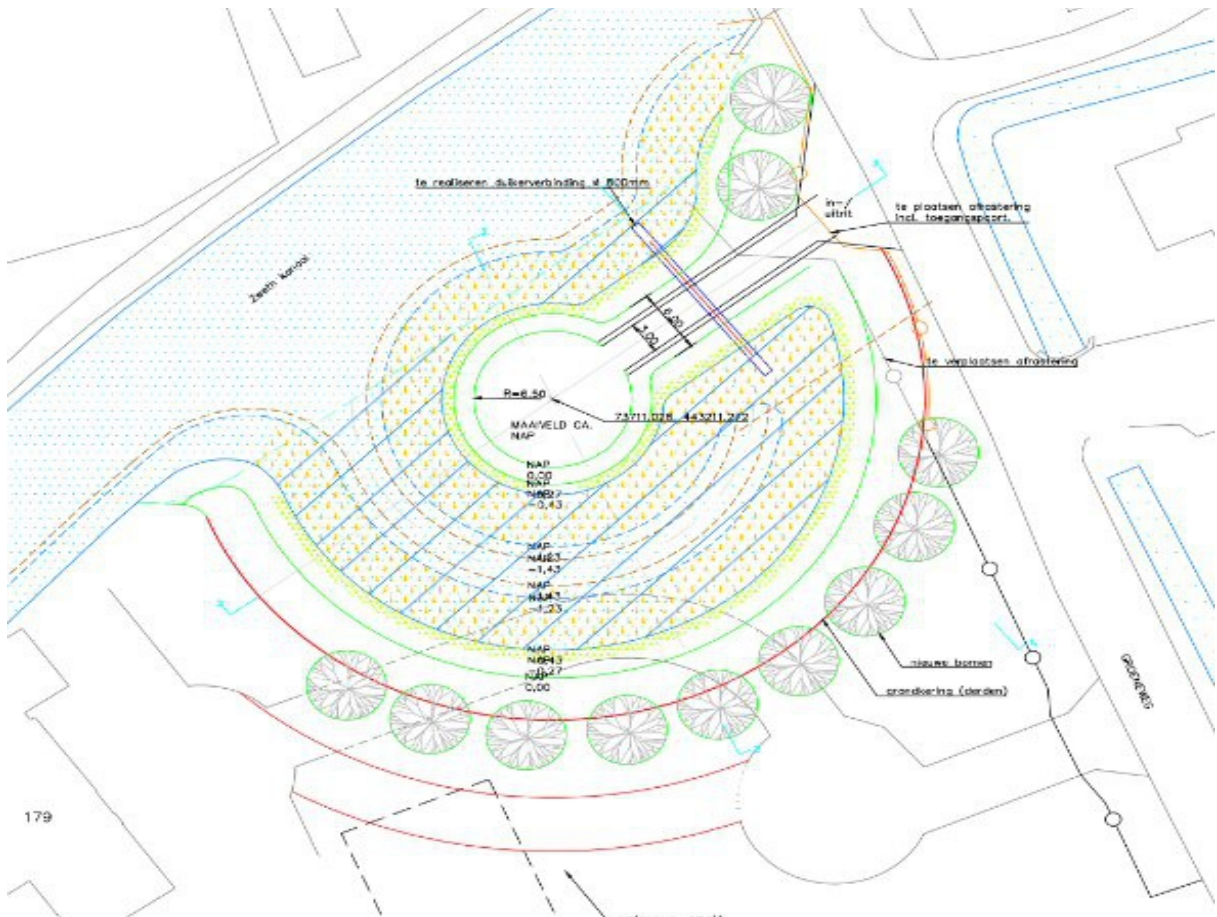
Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Korte kenschets project	4
1.2	Aanleiding rapportage	4
1.3	Doel rapportage	5
2	Wet Natuurbescherming.....	6
2.1	Wet Natuurbescherming.....	6
3	Bevindingen van het onderzoek	7
3.1	Soortbescherming.....	7
3.1.1	Bestaande kennis en bronnenonderzoek.....	7
3.1.2	Veldbezoek.....	7
3.1.3	Aanwezigheid van soorten.....	8
4	Toetsing aan de wet.....	9
4.1	Voorgenomen ingreep.....	9
4.2	Te verwachten effecten en overtredingen van verbodsartikelen.....	9
5	Maatregelen.....	11
5.1	Inleiding.....	11
5.2	Maatregelen.....	11
5.3	Ontheffing en aanvullend onderzoek.....	12
6	Conclusies.....	13
7	Bronnen.....	13

1 Inleiding

1.1 Korte kenschets project

Op een particulier terrein aan de Groeneweg 179 te 's Gravenzande realiseert het Hoogheemraadschap van Delfland een Natte Ecologische Zone. Afbeelding 1 toont hoe deze zone wordt ingericht.

Afbeelding 1. Plantekening.

1.2 Aanleiding rapportage

De voorgenomen werkzaamheden hebben mogelijk negatieve effecten op (de leefgebieden van) aanwezige beschermde planten en dieren tot gevolg. Een aantal dier- en plantensoorten is beschermd via de Wet Natuurbescherming. Deze vereist dat de negatieve effecten op beschermde soorten flora en fauna als gevolg van de ingreep dienen te worden beoordeeld.

Indien blijkt dat er zich negatieve effecten dreigen voor te doen op beschermde soorten, dienen maatregelen te worden genomen om het behoud van de beschermde soort(en) te garanderen en om zorgvuldig te handelen ten aanzien van de soort(en). Indien deze maatregelen het behoud van de vaste rust- en verblijfplaats garanderen, is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Er geldt echter een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort niet kan worden gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen.

1.3 Doel rapportage

Het is van belang dat bij projecten op gepaste wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten. Hiermee handelt men zorgvuldig ten aanzien van deze soorten en wordt voorkomen dat wettelijke regels overtreden worden en dat het project in de uitvoeringsfase kan worden stilgelegd.

Het doel van deze rapportage is om vroegtijdig te analyseren of er een ontheffing noodzakelijk is voor het overtreden van verbodsbepalingen van de wet als gevolg van de geplande ingrepen.

Een aantal relevante vragen dient te worden beantwoord:

Komen er in (of nabij) het plangebied door de wet beschermde soorten voor?

Is er van alle relevante soortgroepen voldoende informatie voorhanden om de situatie te kunnen beoordelen, of moet er nog aanvullend veldonderzoek verricht worden?

Worden de aanwezige beschermde soorten als gevolg van de werkzaamheden tijdens de inrichtingsfase en/of als gevolg van de uiteindelijke inrichting negatief beïnvloed?

Welke maatregelen kunnen genomen worden om de te verwachten negatieve effecten van de werkzaamheden tijdens de inrichtingsfase en/of de uiteindelijke inrichting op te heffen en/of te minimaliseren?

Is het op basis van de bevindingen in deze rapportage nodig om een ontheffingsaanvraag in te dienen voor het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet dan wel eerst soort- of soortgroepspecifiek veldonderzoek uit te voeren alvorens de situatie goed te kunnen beoordelen?

2 Wet Natuurbescherming

2.1 Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet Natuurbescherming is van kracht vanaf 1 januari 2017. De wet beslaat gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2, vergelijkbaar met de oude Natuurbeschermingswet), soortbescherming (Hoofdstuk 3, vergelijkbaar met de oude Flora- en faunawet) en bescherming van houtopstanden (Hoofdstuk 4, vergelijkbaar met de oude Boswet).

Deze quickscan beperkt zich tot de soortbescherming. Gebiedsbescherming is niet aan de orde omdat het een zeer lokale ingreep betreft buiten bestaande beschermde gebieden en zonder te verwachten externe effecten.

Hoofdstuk 3 uit de wet kent drie beschermingsregimes: voor soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en 'andere soorten'.

Artikel 3.1 verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van vogels
- opzettelijk vernielen of beschadigen van vogelnesten, vogelrustplaatsen en vogeleieren of vogelnesten weg te nemen
- rapen van eieren van vogels en deze onder zich te hebben
- opzettelijk storen van vogels

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Artikel 3.5. verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van dieren
- opzettelijk verstoren van dieren
- opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren
- beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied

Artikel 3.10. verbiedt het

- opzettelijk doden of vangen van dieren
- beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied

3 Bevindingen van het onderzoek

3.1 Soortbescherming

Hier wordt in het kader van de Wet Natuurbescherming ingegaan op de aangewende bronnen en methode en de aanwezigheid van beschermde soorten in en in de directe nabijheid van het plangebied. De functie die het plangebied voor de aanwezige beschermde soorten kan vervullen wordt besproken.

3.1.1 Bestaande kennis en bronnenonderzoek

Door expert judgement is bekend dat beschermde soorten hier dienen te worden gezocht onder de soortgroepen zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën en ongewervelden.

De Werkatlas Zoogdieren (Mostert & Willemsen, 2008) geeft een aantal algemeen voorkomende zoogdieren als veldmuis, woelrat, bosmuis, bruine rat, huisspitsmuis, wezel en mol aan voor het gebied die, gezien de aanwezige habitat, ook te verwachten zijn. In Zuid-Holland kan in structuurrijke watergangen de strikt beschermde waterspitsmuis voorkomen. In de omgeving van het plangebied zijn echter geen waarnemingen bekend (digitale Zoogdieratlas Zuid-Holland.nl).

Algemeen voorkomende amfibiesoorten als gewone pad, bruine kikker, groene kikkercomplex en kleine watersalamander kunnen worden verwacht (Creemers & Van Delft, 2009). Waarnemingen van rugstreeppad zijn bekend van het Westland, met name in de duinen. Van de omgeving van het plangebied zijn geen recente waarnemingen bekend (Creemers & Van Delft, 2009).

Het voorkomen van kleine modderkruiper en bittervoorn is bekend van vrijwel de gehele provincie inclusief het Westland (vissenatlas.nl).

In het Westland komt plaatselijk platte schijfhoren voor. Het voorkomen van overige beschermde ongewervelden kan op grond van verspreidingsgegevens worden uitgesloten.

3.1.2 Veldbezoek

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 18 november 2017. Hieronder worden de ter plaatse aangetroffen situaties gekarakteriseerd.

Er is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van de op en nabij de kades aanwezige structuren voor bijzondere soorten. Beschouwd zijn met name beschermde soorten en soorten die tot voor kort beschermd waren.

Het plangebied kent een paar structuren. Het grootste deel van het terrein bestaat uit zeer kort gemaaid gazon (maairobot) met enkele bomen (groepje jonge berken). Tijdens het veldbezoek was een klein deel hiervan vergraven vanwege het verleggen van kabels en leidingen. De natuurwaarden van dit deel van het terrein zijn vrijwel nihil (wellicht foerageergebied voor bv. merel).

Langs de vaart is een vrij brede moerassige zone aanwezig, van het gazon gescheiden door een hardhouten rand/beschoeiing. De volgende plantensoorten karakteriseren de vegetatie: grote lisdodde, grote egelskop, liesgras, mattenbies, harig wilgenroosje, wolfsfoot, moerasandoorn, zwart tandzaad e.d. Dit zijn soorten van een voedselrijke natte omgeving. Opvallende afwezige is riet. Tijdens het bezoek stond de vegetatie vrijwel droog, maar het lijkt erop dat op enig moment sprake is geweest van een iets hogere waterstand. Beschermde planten worden niet verwacht.

Moerasvegetaties kunnen dienen als broedgebied voor vogels. Door het gemis van riet valt

kleine karekiet uit te sluiten. Een soort als meerkoet (was aanwezig in de buurt) of waterhoen zijn wel mogelijk, evenals wilde eend of knobbelzwaan. Een zoogdier dat in o.a. moerasvegetaties nestelt is de dwergmuis. Dwergmuizen maken nestbolletjes van grassen en riet. Er werden geen (oude) nestbolletjes waargenomen. Er zijn geen structuren aanwezig die kunnen dienen als vaste verblijfplaats van vleermuizen. Waarschijnlijk wordt er wel gevoerageerd.

Het plangebied lijkt matig geschikt als landhabitat en voortplantingshabitat voor de op grond van bekende regionale verspreiding te verwachten algemeen voorkomende amfibiesoorten zoals gewone pad, bruine kikker, groene kikker-complex (niet poelkikker) en kleine watersalamander.

Tenslotte dient de overgang van moeraszone naar open water beschouwd te worden. In het open water kunnen vissen aanwezig zijn. Er worden echter geen beschermde soorten verwacht. De tot vorig jaar beschermde soorten kleine modderkruiper en bittervoorn zijn niet uit te sluiten. Voor hen geldt nog wel een zorgplicht.

Het voorkomen van de platte schijfhoren in het plangebied kan worden uitgesloten omdat de submerse watervegetatie niet of nauwelijks is ontwikkeld.

3.1.3 Aanwezigheid van soorten

De bevindingen van het veldbezoek (waarnemingen, habitatsgeschiktheidsonderzoek en bronnen) brengen het volgende beeld naar voren: de mogelijkheid is reëel dat binnen het plangebied zich beschermde soorten ophouden. Het betreft dan met name broedvogels, amfibieën en zoogdieren. De aard van de aanwezige structuren maakt het mogelijk dat deze soorten hun leef- en voortplantingsgebied inclusief vaste verblijfplaats hier kunnen hebben. Onderstaande Tabel 1 geeft een overzicht van mogelijk aanwezige soorten.

soort(groep)	functie	deelgebied
watervogels	broedplaats	moeraszone
algemene broedvogels	foerageergebied	gazon, bomen
algemene amfibieën	landhabitat, voortplantingsbiotoop	moeraszone
algemene vissen	leefgebied	water
algemene grondgebonden zoogdieren	foerageergebied	gazon, moeraszone
vleermuizen	foerageergebied	boven het terrein en water

Tabel 1. Mogelijk voorkomende soorten.

4 Toetsing aan de wet

4.1 Voorgenomen ingreep

Voor de realisatie van de Natte Ecologische Zone dient gegraven te worden tot onder waterpeil (afgraven grond en profileren). Alle thans aanwezige structuren (bodem, vegetatie, bomen) worden aangetast.

4.2 Te verwachten effecten en overtredingen van verbodsartikelen

In deze paragraaf worden de mogelijk optredende effecten van de geplande activiteiten getoetst aan de wet. Anders gezegd: het effect van de geplande activiteiten op de eventuele potentie/functie van het projectgebied voor beschermde flora en fauna wordt getoetst.

Effecten van ruimtelijke ingrepen kunnen bestaan uit het verstoren en/of doden van individuen en aantasting van kwaliteit en kwantiteit van leefgebied, isolatie van populaties e.d. Bij een beoordeling dient ook de omgeving betrokken te worden. De effecten zijn te verdelen in directe effecten tijdens de werkzaamheden (kortetermijneffecten) en effecten op de langere termijn door het gebruik.

Effecten op vissen en amfibieën zullen miniem zijn, al is verstoring en incidentele doding van individuen niet geheel uit te sluiten. De te verwachten vissen zijn echter met ingang van de nieuwe Wet Natuurbescherming niet meer beschermd. Voor vissen zijn enkele maatregelen te noemen om te voldoen aan de zorgplicht in het bijzonder voor kleine modderkruipers die zich in tegenstelling tot andere soorten niet in veiligheid stellen maar in de bodem verschuilen.

De te verwachten amfibieën en grondgebonden zoogdieren zijn door het bevoegd gezag vrijgesteld van relevante verbodsartikelen en hiervoor geldt uitsluitende de zorgplicht. In het kader daarvan kunnen enkele maatregelen aangeraden worden.

Wettelijk beschermde soorten worden nauwelijks verwacht en dienen gezocht te worden in zeer algemene broedvogels zoals meerkoet, wilde eend en vleermuizen. Bij vleermuizen kan gedacht worden aan beïnvloeding van vliegroutes van watervleermuis en meervleermuis en van foerageergebied van dwergvleermuizen, maar de ingrepen zijn zeer lokaal en relatief gering zodat van een significant effect niet uitgegaan kan worden. Er zijn mitigerende maatregelen te treffen om effecten te voorkomen.

Onder kortetermijneffecten zijn de effecten te scharen die tijdens het aantasten of verwijderen van bestaande structuren op kunnen treden. Dergelijke versturende ingrepen kunnen, indien uitgevoerd tijdens het broedseizoen van vogels, desastreuze gevolgen hebben voor de zich in het nest bevindende eieren of jongen. De effecten kunnen variëren van vernieling of beschadiging van nesten met verlies van de functionaliteit (art. 3.1 lid 2) tot (in)directe doding (art. 3.1 lid 1). Maatregelen ter voorkoming van verstoring tijdens het broedseizoen zullen daarom nodig zijn. Overtreding van artikel 3.1 vierde lid (opzettelijke verstoring) gaat niet op als de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort(en). Dat laatste wordt niet verwacht.

Langetermijneffecten worden niet verwacht.

Tabel 2 toont een overzicht van soorten, de mogelijke functies van het plangebied voor deze soorten en mogelijke negatieve effecten.

soort(groep)	functie	mogelijk effect
algemene broedvogels	nesten	verstoring vaste verblijfplaats (nest) in kwetsbare periode (broedseizoen)
algemene zoogdieren	foerageergebied	vermindering van foerageermogelijkheden
vleermuizen	Vliegroure, foerageergebied	verstoring van vliegroure vermindering van foerageermogelijkheden
algemene amfibieën	voortplantingsplaats, leefgebied	verstoring van vaste verblijfplaats in kwetsbare periode (voortplanting)
algemene vissen	voortplantingsplaats, leefgebied	verstoring

Tabel 2. Mogelijke effecten per soort(groep).

5 Maatregelen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de maatregelen besproken welke noodzakelijk zijn om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen en zorgvuldig om te gaan met aanwezige beschermde soorten. De maatregelen zullen tevens in een werkprotocol worden vastgelegd. Tot slot wordt ook ingegaan op de vraag of een ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de verrichtingen.

5.2 Maatregelen

De te verwachten algemene broedvogels zoals watervogels vallen onder de categorie niet-jaarrond beschermde nesten. Een mogelijke maatregel ter voorkoming van overtreding van verbodsartikelen is vermijding van de kwetsbare periodes. Het broedseizoen van de te verwachten soorten loopt van half maart tot half juli. Maatgevend is slechts de daadwerkelijke aanwezigheid van nesten in gebruik. Het preventief ongeschikt maken voor broeden of een ontmoedigingsbeleid voor vestiging is toegestaan. Het vantevoren verwijderen van geschikte structuren (verwijderen moerasvegetatie) om in te broeden is dus raadzaam.

Indien de wens bestaat de werkzaamheden binnen de periode waarin mogelijk broedgevallen aanwezig kunnen zijn uit te voeren, kan dat alleen doorgang hebben indien een deskundige heeft vastgesteld dat op dat moment geen in gebruik zijnde nest aanwezig is. Voor broedende oever- en watervogels dient een afstand van minimaal 5 meter tot het nest aangehouden te worden overeenkomstig de gedragscode van de waterschappen en met de werkzaamheden daar te wachten tot oudervogels en jongen geen gebruik meer maken van het nest.

Bij 'mass breeders' als bruine kikker en gewone pad kunnen in het voorjaar concentraties van eieren en larven aangetroffen worden in het onder water staande deel van de moeraszone. Bij constatering van concentraties van eieren (eiklumpen en eisnoeren) en larven van amfibieën in het water op plekken waar gewerkt dient te worden (hier te verwachten in de periode eind maart en april) dienen deze voorzichtig te worden verplaatst tot buiten de gevarenzone.

Het uitvoeren van specifieke maatregelen ter voorkoming van verstoring van algemene zoogdiersoorten wordt niet als reëel of in verhouding staand tot het belang en omvang van de ingreep gezien.

Als de bodem van de bestaande langs het plangebied liggende watergang vergraven wordt, dient de bovenste laag eerst verwijderd te worden en op land uitgespreid te worden zodat exemplaren van kleine modderkruiper met de hand gered kunnen worden. Hiervoor wordt gewoonlijk naast de machinist een tweede persoon ingezet. De dieren worden met de natte hand of een klein netje geschept en tijdelijk in een container met water verzameld en binnen een redelijke termijn uitgezet in ongestoord water. Van de overige vissoorten wordt verwacht dat deze zich na de eerste beroering van het water zelf in veiligheid kunnen brengen.

Voor mogelijke vleermuizen op vliegroute via de brede watergang is het belangrijk dat het oppervlak van de watergang niet fysiek geblokkeerd wordt (bv. door een ponton) en dat er 's nachts geen verlichting op geprojecteerd wordt (tenzij in het winterseizoen).

De zorgplicht houdt in dat werkzaamheden die nadelige gevolgen hebben in beginsel achterwege gelaten worden of, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden

gevergd, maatregelen genomen worden om schade zoveel mogelijk te voorkómen. Het bevoegd gezag heeft in geval van onzorgvuldig handelen de mogelijkheid om handhavend op te treden door een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang op te leggen waardoor de werkzaamheden kunnen worden stil gelegd. Het is aan de opdracht verlenende en/of uitvoerende partij om te beslissen of de voorgestelde maatregel in redelijkheid kan worden gevergd en of handhavend optreden van het bevoegd gezag geriskeerd wordt. Tot voor kort was deze werkwijze van redden van individuen gebruikelijk onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch vogelnesten tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige oftewel een ecologisch adviseur te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden en hoe hier mee om te gaan.

5.3 Ontheffing en aanvullend onderzoek

Bij inachtneming van de voorgestelde maatregelen zijn voor de voorgenomen werkzaamheden volgens voorliggend plan geen effecten te verwachten op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten. Er is geen aanvullend onderzoek en geen ontheffing nodig.

6 Conclusies

Ten behoeve van geplande activiteiten in het plangebied is een quickscan uitgevoerd naar onder de Wet Natuurbescherming beschermde flora en fauna.

Op basis van de quickscan kunnen effecten op beschermde soorten niet worden uitgesloten. Geconcludeerd wordt, dat problemen gerelateerd aan deze wet zich mogelijk voor kunnen doen bij het zonder meer ten uitvoer brengen van geplande activiteiten, maar dat deze zich beperken tot de kleine kans op verstoring van broedgevallen van algemene broedvogels zoals wilde eend, voortplantingsplaatsen van amfibieën en kleine modderkruipers.

Voor de aangetoonde of aannemelijk gemaakte soorten zijn de volgende maatregelen te nemen om overtreding van de wet te voorkomen of te voldoen aan de zorgplicht (zie ook 5.2):

- graaf- en inrichtingswerkzaamheden vinden plaats in de periode tussen 15 juli en 15 maart i.v.m. broedvogels en amfibieën;
- vernietiging van potentieel broedbiotoop buiten de hierboven aangegeven periode, dus in de indicatieve broedperiode, kan uitgevoerd worden indien er geen functionele nesten van vogels aanwezig zijn. Dit kan een ter zake kundige vaststellen;
- concentraties van eieren van amfibieën kunnen in de hierboven genoemde periode aangetroffen worden. Deze dienen voorzichtig verplaatst te worden tot buiten de gevarezone;
- kleine modderkruipers dienen handmatig gered te worden uit de op de oever uitgespreide baggeren
- het oppervlak van de brede watergang wordt niet fysiek geblokkeerd, noch 's nachts verlicht.
- indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch beschermde dieren tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige oftewel een ecologisch adviseur te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden.

Bovenstaande maatregelen (uitgewerkt en onderbouwd in Hoofdstuk 5) dienen beschouwd te worden als dwingende voorwaarden waaraan alle partijen zich dienen te conformeren. Dit zal middels een werkprotocol geregeld worden.

Er is geen ontheffing nodig, mits gehouden wordt aan de genoemde maatregelen.

7 Bronnen

Creemers, C.M., & Van Delft, J.C.W. (2009): De amfibieën en reptielen van Nederland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Gedragscode Flora en faunawet voor waterschappen. 2011 (nog geldig onder nieuwe wet)

Mostert, K. & J. Willemsen (2008): Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-

2008.